

Handläggare
Gina Shaya
Telefon: 0761290024

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-03-12

Redovisning av tillsynsarbetet avseende försäljning av folköl och tobak år 2019 samt tillsynsplan för Östermalm år 2020.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tillsynsplan för 2020 samt redovisning av genomförd tillsyn gällande försäljning av tobak, folköl, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare för 2019.

Sammanfattning

Inom Stockholm stad är det socialförvaltningen som handlägger anmälan av folköl, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare och stadsdelsnämnderna som utför tillsynen över försäljningen till konsument. Enligt Stockholms stads riktlinjer ska varje försäljningsställe få ett tillsynsbesök per år. Stadsdelsförvaltningen har genomfört 78 tillsynsbesök samt utfört 29 kontrollköp inom Östermalms stadsdelsområde.

Den 12 december 2018 tog Riksdagen beslut om en ny lag, lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, som trädde i kraft 1 juli 2019. Tillståndsplikten omfattar inte elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning utan endast produkter som innehåller tobak.

Socialförvaltningens tillståndsenhet blev delegerad ansvaret för tillståndsförfarandet men den praktiska tillsynen kvarstod under stadsdelarnas ansvar fram till årsskiftet 2019. Under 2020 har även den praktiska tillsynen av tobak övergått till Socialförvaltningens tillståndsenhet. Därav avser stadsdelens tillsynsplan 2020 folköl, elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning.

Bakgrund

Den 12 december 2018 tog Riksdagen beslut om en ny lag, lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, som trädde i kraft 1 juli 2019. Förändringen medförde tillståndsplikt som gäller för handel med tobaksvaror. Det innebär att handlare som önskar sälja tobaksvaror idag måste ansöka om tillstånd, till skillnad från dåvarande lag där enbart en anmälan till kommunen krävdes. I utredningen för tillstånd ingår bland annat lämplighetsprövning och remittering till Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Tullverket.

Tillståndsplikten omfattar inte elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning utan endast produkter som innehåller tobak.

Andra förändringar i nya lagen är att det tillkommit flera rökfria miljöer. Det avser även produkter utan tobak men som till användningssättet motsvarar rökning såsom elektroniska cigaretter och örtprodukter för rökning. Rökförbudet gäller bland annat på lek- och idrottsplatser, uteserveringar till restauranger och caféer samt i anslutning till kollektivtrafiken.

Inom Stockholm stad kvarstår det att socialförvaltningen handlägger anmälan av folköl, elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning. Enligt lag krävs det en anmälan av dessa produkter till den kommun där försäljningen ska ske. Till anmälan ska ett egenkontrollprogram bifogas. Stadsdelsnämnderna utför tillsynen över försäljningen till konsument och enligt Stockholms stads riktlinjer ska varje försäljningsställe få ett tillsynsbesök per år.

Sedan den 1 mars 2017 ansvarar preventionsenheten på Östermalms stadsdelsförvaltning över tillsynsuppdraget för Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltning. Det har varit två heltidsanställda tillsynshandläggare som ansvarat för tillsynen över totalt 351 försäljningsställen av folköl, tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare. Sedan september 2019 har det på grund av vakans varit en heltidsanställd tillsynshandläggare som ansvarat för tillsynsuppdraget för de tre stadsdelarna men fr.o.m. april 2020 är det åter två handläggare. Antalet försäljningsställen inom Östermalms stadsdelsområde uppgår till 111.

Ärendets beredning

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska stadsdelsförvaltningarna upprätta en tillsynsplan samt årligen göra minst ett tillsynsbesök hos handlare som säljer tobak och/eller folköl. Sedan lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare trädde i kraft 1 juli 2017 omfattar tillsynen även elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare. Tillsynsbesöken ska dokumenteras på ett tillsynsprotokoll samt föras in i ärendehanteringssystemet, benämnt OL2.

Förvaltningen utför den praktiska tillsynen (vanligtvis) två och två klädda i tillsynsuniform, som har märkningen ”tillsyn” samt Stockholm stads-logga. Kontroll av lager och utrymmen vid och under disk utförs. Vid tillsynen legitimerar sig tillsynshandläggarna och ber handlaren att uppvisa registreringsbevis för verksamheten. Handläggarna använder sig av det tillsynsprotokoll som används inom staden och uppdaterar den tilldelade tobaks- och/eller folkölsparmen om det behövs.

Ena tjänstemannen går igenom tillsynsprotokollet med handlaren, medan den andre tjänstemannen kontrollerar att alkohol och tobaksvaror samt elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare i butik och på lager är märkta enligt gällande lagstiftning. Samt att ingen otillbörlig reklam förekommer samt att åldersdekal finns uppsatt vid kassan. Upptäcker förvaltningen att handlare bryter mot gällande lagstiftning eller bestämmelser och det är av en allvarlig karaktär, anmäls detta till Polismyndigheten. Förvaltningen påbörjar ett tillsynsärende och redovisar detta till nämnden.

Vid en mindre allvarlig förseelse ska tillsynshandläggaren sträva efter att försäljningsstället genomför en frivillig rättelse. Om det anses nödvändigt gör tillsynshandläggarna återbesök på försäljningsstället för att kontrollera att rättelsen är utförd. Tillsynsbesöket avslutas med att tillsynshandläggaren och handlaren undertecknar tillsynsprotokollet. Tillsynsbesöket dokumenteras sedan i ärendehanteringssystemet, benämnt OL2.

Tillsynshandläggarna är aktiva i att sprida den information som finns när det gäller försäljning av tobak, folköl, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare. Exempelvis genom att erbjuda sig att delta vid personalmöten samt att vid tillsynsbesök informera handlaren och butikspersonal om det har tillkommit någon förändring gällande lagstiftning eller annat som berör försäljningen.

Fakta och resultat

Tillsyn

Tillsynsmålet har inte uppfyllts 2019, avseende att varje försäljningsställe ska få ett tillsynsbesök per år. Med anledning av dels en ny lagstiftning som medförde en centralisering och omorganisation, dels en vakans fr.o.m. september och att fokus har varit på en implementering av mallar och rutiner för ärendehantering samt för omhändertagande av tobaksvaror.

Förvaltningen räknar med att uppnå tillsynsmålet 2020 då omorganisationen är färdigställd, tillsynen av tobak centraliserad och det tillkommit en handläggare inom uppdraget.

Inom Östermalms stadsdelsområde 2019 fanns totalt 111 försäljningsställen registrerade i ärendehanteringssystemet OL2. Uppgifterna avser handlare som anmält till socialförvaltningen att de säljer folköl, tobak och/eller elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare.

Totalt har 78 tillsynsbesök genomförts i Östermalms stadsdelsområde under 2019.

Kontrollköp

Från och med 1 juni 2015 får stadsdelsförvaltningarna genomföra kontrollköp, det vill säga anlita ungdomar som fyllt 18 år med ungdomligt utseende för att köpa cigaretter eller folköl. Syftet är att kontrollera om butikerna begär legitimation. Totalt har 29 kontrollköp genomförts under året varav inga butiker sålde utan att kontrollera legitimation.

Förvaltningen har sommaren 2019 besökt festivaler för tillsyn och för att säkerställa att arrangörerna inte säljer tobak till ungdomar under 18 år.

Ärendet

Ärendet har beretts av socialtjänstavdelningen.

Östermalms stadsdelsförvaltning
socialtjänstavdelningen

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Inom Östermalms stadsdelsområde har under 2019 tillsyn gjorts hos 78 av 111 försäljningsställen, men bedömningen är att detta kommer uppnås under 2020. Förvaltningen föreslår nämnden att godkänna förvaltningens redovisning av genomförd tillsyn av

försäljning av folköl, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare 2019 samt bifogad tillsynsplan för 2020 avseende folköl, elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning.

Christina Klang
Stadsdelsdirektör

Jan Rönnerberg
Avdelningschef

Bilaga

Tillsynsplan för 2020 gällande tillsyn av försäljning folköl, elektroniska cigaretter, påfyllnadsbehållare och örtprodukter för rökning.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Christina Klang, Stadsdelsdirektör	2020-02-20
Jan Rönnberg, avdelningschef	2020-02-19